

søge, hvorvidt en virkelig og væsentlig Ligelighed er mulig ved en Prøve.

Det vil da være indlysende, at en saadan Ligelighed kan opnaaes ved den skriftlige Prøve, men ogsaa kun ved denne. Ved den skriftlige Prøve besvare samtlige Examinander under samme hvide Forhold samme Spørgsmaal, og naar nu alle disse Afhandlinger bedømmes af samme Mand, vil, menneskelig talt, en fuldkommen Ligelighed kunne tilveiebringes. Anderledes derimod ved den mundtlige Prøve, hvor allerede det, at hver Examinand faaer sine særegne Spørgsmaal at besvare, medfører en Ulighed, som ved et mindre omhyggeligt Valg af samtlige Spørgsmaal kan voxe til Ubillighed, men som aldrig, trods al anvendt Omhu, ganske kan fjernes. Men denne Ulighed forøges derudover, at det frie Værelsesforhold mellem Examinator og Examinand fører med sig ikke blot, at samme Examinand vil blive prøvet paa forskjellig Maade af to forskjellige Examinatorer, men ogsaa at samme Examinator ikke kan prøve to Examinander paa samme Maade, men stadigt bevidst eller ubevidst maa lempe sig efter Individualiteterne. Det Spørgsmaal og den Bemærkning, der er veiledende for een Examinand, kan være veiledende for en anden o. s. v. En større Bevægelse og dermed følgende Ulighed ligger nødvendig i den mundtlige Prøves Væsen, sammenlignet med den skriftlige; hver Form har sin Berettigelse, og gjensidigt udfylde de hinanden. Vil man nu, udgaaende herfra, tilveiebringe en Forandring i den bestaaende Examensordning, der tilsigter en større Ligelighed, vil dette naturligt kunne skee ved at udvide den skriftlige Prøve til flere Lærefag end hidtil, underkaste samtlige skriftlige Arbejder en fælles Bedømmelse og give den saaledes vundne Dom over de enkelte Examinander en selvstændigere Betydning ligeoverfor den mundtlige Prøves Udfald. Der vilde da maaskee være mindre Betænkelighed ved at lade en Ulighed bestaae ved den mundtlige Prøve, der selv ved Opoffrelsen af væsentlige Fordele kun ufuldkomment kan fjernes, da den ligefrem hører med til dens Natur.

I det foreliggende Lovforslag har man søgt at skaffe Ligelighed tilveie ved Nedsættelse af en fælles Examenscommission for at prøve alle

dem, der have forberedt sig til at blive Skolelærere. I Forbigaaende være det mig tilladt i Anledning af en Note i Hovedbetænkningen at bemærke, at efter min Anskuelse høre Examenscommissionerne fortrinnsviis hjemme ved de højere videnskabelige Prøver, men der fordres de ganske vist ikke i Lighedens, men i Frihedens Navn. Hvor der er Tale om frit og selvstændigt at tilegne sig en Videnskab, synes det mindre rigtigt, at den samme Mand, der Næret rundt har foredraget en enkelt Green af en Videnskab og meddeelt sine Anskuelser om dens store Spørgsmaal, ved Examensbordet anstiller Prøve i samme Fag. Examinanden vil altfor ofte istedetfor selv at veie Grundene og danne sig en Anskuelse slaae sig til taals ved sin Lærers Mening, og denne vil kun faae en Gjenlyd af sin egen Stemme at høre. Paa et lavere Stændpunkt derimod, hvor der ikke er Tale om frit at tilegne sig en Videnskab, stiller Sagen sig ganske anderledes. Det er Skolens og Seminariets Opgave at meddele et vist begrænset Lærestof og prøve, om det er klart og sikkert tilegnet. Den laveste Tilegnelsesform er Udenadslæringen, — den kan forsaavidt Enhver prøve; men det højere Maal, Skolen og Seminariet bør stræbe efter at stille sine Elever, er en sand og inderlig Tilegnelse af et Lærestof, som det foreligger f. Ex. i en Lærebog, men frigjort, oplivet og saa at sige gennemshyret fra Ende til anden af Lærens Foredrag.

Lærers Personlighed har i alle Forhold en stor Betydning; men medens Værtingen ved den højere videnskabelige Underviisning maa søle, at der bag Læreren, selv den meest begavede, ligger den hele Videnskab, som han skal prøve sine Kræfter paa frit og selvstændigt, saa at han kan have relativt Net ligeoverfor sin Lærer, er det ingenlunde Skole- eller Seminarielivets Opgave videnskabeligt at prøve og veie sin Lærers Meddelelse, han skal lærvilligt tilegne sig det Givne, væsentlig i den Form og det Omfang, hvori det gives ham, og derfor kan Prøven meest fyldestgjørende anstilles af Læreren selv; thi han kan dog ene vide, hvad der ad denne Veie er meddeelt. Frygter man nu Misbrug af Lærerne, saa har man Bestyreren, Controlen og endelig selve Prøven, den skrift-